

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ НАСЕЛЕННЯ ВОЛОДИМИРСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ¹

Дослідження здійснено у межах проєкту «Посилення спроможності громад надавати інтегровані соціальні послуги соціально незахищеним дітям Львівської, Волинської та Закарпатської областей». Львівський міський центр соціальних послуг та реабілітації «Джерело», за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), проводить визначення потреб населення громади у соціальних послугах. У проєкті беруть участь 19 громад Львівської, Волинської та Закарпатської областей. Метою проєкту є допомога громадам у створенні й наданні якісних соціальних послуг для сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах.

Звіт підготовлено з урахуванням результатів опитування вразливих категорій населення, зокрема сімей з дітьми з числа місцевого населення та ВПО, які прибули у громаду після 24 лютого 2022 року, серед них: сімейні форми виховання, особи похилого віку, сім'ї ВПО, сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю, сім'ї військовослужбовців, багатодітні сім'ї, батьки, яким загрожує позбавлення батьківських прав, сімей, в яких є одинока матір, що проживають у Володимирській міській територіальній громаді. Експертне бачення сформовано на підставі інтерв'ю з посадовими особами органів місцевого самоврядування та надавачами соціальних послуг, відповідальних за соціальний захист жителів громади, а саме: заступником начальника управління соціальної політики виконавчого комітету Володимирської міської ради, начальником служби у справах дітей виконавчого комітету Володимирської міської ради, директором Володимирського центру соціальних служб.

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Профіль територіальної громади

Володимир-Волинська міська територіальна громада – територіальна громада в Україні, розташована у Володимирському районі Волинської області. Адміністративний центр – місто Володимир.

Площа громади – 104,2 км², населення – 42227 мешканців (2021)².

Утворена згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 708-р шляхом об'єднання Володимир-Волинської міської ради та Зарічанської, Ласківської сільських рад Володимир-Волинського району.

До складу громади входить місто Володимир та 8 сіл – Воштин, Дігтів, Заріччя, Ласків, Новосілки, Орані, Суходоли та Федорівка.

У Володимир-Волинській міській ТГ станом на 1 січня 2024 року проживає 42230 осіб – 38167 у місті Володимир-Волинський, 4063 особи – у селах громади. Чисельність дитячого населення віком від 0 до 17 років становить 7976 осіб. У громаді є 475 багатодітних сімей, в яких проживають 1637 дітей.

Територіальна громада знаходиться на відстані 76 км від обласного центру (м. Луцьк), близько 12 км від кордону з Польщею та приблизно за 85 км від кордону з білоруссю.

¹ З методологією дослідження можна ознайомитися у файлі “Методологія дослідження з визначення потреб”

² https://uk.wikipedia.org/wiki/Володимир_Волинська_міська_громада

1.2.Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Станом на 01.01.2024 р. чисельність дитячого населення (0–17 років) у Володимир-Волинській міській ТГ становила 7976 осіб, що складає 18,8 % від загальної кількості населення громади. Відповідно до інформації, наданої громадою, можна проаналізувати кількість дитячого населення за віковими періодами від 0 до 17 років, чисельність населення працездатного віку (18-59 років включно), кількість осіб віком від 60 до 79 років та віком 80 років і старше (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Соціально-демографічні характеристики громади

№	Показник*	Кількість осіб (станом на 01 січня відповідного року)** за попередній календарний рік
1.1.	Загальні соціально-демографічні показники	
1.1.4	Чисельність дитячого населення, всього дітей у віці 0-17 років включно	7976
1.1.5	Діти у віці від 0 до 1 року	653
1.1.6	Діти у віці 1-2 роки	875
1.1.7	Діти у віці 3-5 років	906
1.1.8	Діти молодшого шкільного віку (6-10 років)	2580
1.1.9	Діти середнього шкільного віку (11-15 років)	2528
1.1.10	Діти старшого шкільного віку (16-17 років)	434
1.1.11	Чисельність осіб у віці 14-35 років	11132
1.1.12	Чисельність населення працездатного віку (18-59 років включно)	32519
1.1.13	Безробітні (zareєстровані в центрі зайнятості)	704
1.1.14	Чисельність населення у віці 60-79 років	7182
1.1.15	Чисельність населення, у віці 80 років і більше	712
1.1.16	Кількість народжених	675
1.1.17	Кількість померлих	1230
1.1.18	Кількість померлих дітей віком до 1 року	1

Чисельність осіб від 60 до 79 років складає 7182 особи, що становить 17 % від числа населення громади. З них осіб старше 80 років – 712 або 1,7 %.

Наведені статистичні дані свідчать про динаміку розвитку соціально-демографічних процесів в територіальній громаді. Зокрема, працездатне населення складає приблизно 77 % від загальної кількості жителів громади порівняно непрацездатним, що є позитивним фактором для економічної стабільності громади. Водночас загальна чисельність населення в громаді значно зменшується: у 2023 році кількість померлих осіб вдвічі перевищила кількість новонароджених, одна дитина віком до 1 року померла.

Що стосується зайнятості населення, то частка безробітних серед працездатного населення (zareestrovano в службі зайнятості) становить 2,2 %. Однак ці дані не відображають реальної проблеми безробіття в громаді, оскільки мешканці неохоче стають на облік у службу зайнятості.

2. ХАРАКТЕРИСТИКИ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ, ОСІБ/СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ, СТАН ОХОПЛЕННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ

2.1. Чисельність вразливих груп населення

Чисельність вразливих груп населення можна переглянути у Таблиці 2.

Таблиця 2

Дані щодо вразливих груп населення та осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

№	Показник*	Кількість осіб (станом на 01 січня відповідного року)/** за попередній календарний рік
2.1.	Особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах	
2.1.1	Кількість сімей, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	59
2.1.1.1	кількість дітей у них	129
2.1.2	Кількість сімей, які отримують соціальні послуги	59
2.1.3.	Кількість сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	180
2.1.4	Кількість сімей з дітьми, члени яких мають інвалідність, з них:	622
2.1.4.1	кількість сімей, у яких батьки мають інвалідність	392
2.1.4.2	кількість сімей, у яких діти мають інвалідність	230
2.1.7	Кількість осіб з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією росії проти України	2130
2.1.8	Кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії російської федерації проти України, бойових дій із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії росії	89

2.1.9	Кількість осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді	43
2.1.15	Кількість осіб, які постраждали від домашнього насильства	94
2.1.23	Кількість внутрішньо переміщених осіб	2973
2.2.	Діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах	
2.2.1	Кількість дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	41
2.2.3	Кількість складених адміністративних протоколів, передбачених статтею 184 (Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей) Кодексу України про адміністративні правопорушення**	60
2.2.12	Кількість дітей, батьків яких позбавлено батьківських прав**	-
2.2.14	Кількість дітей-сиріт	103
2.2.15	Кількість дітей, позбавлених батьківського піклування:	8
2.2.16	Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування:	111
2.2.16.1	яких влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей	5
2.2.16.2	які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу	12
2.2.16.3	які перебувають під опікою/піклуванням	67
2.4	Діти з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами, яким не встановлено інвалідність***	
2.4.1	Кількість дітей з інвалідністю	211
2.4.4	Кількість дітей з особливими освітніми потребами	218
2.4.5	Кількість дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах дошкільної освіти	113
2.4.6	Кількість дітей шкільного віку з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах загальної середньої освіти	105
2.4.7	Кількість дітей з особливими освітніми потребами, яким рекомендовано отримання соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання	2
2.5	Кількість повнолітніх осіб з інвалідністю	3219
2.9	Кількість осіб з інвалідністю у віці 18-35 років	165
2.10	Кількість осіб з інвалідністю у віці 36-59 років	
2.11	Кількість осіб з інвалідністю у віці 60 років і більше	

2.14	Особи похилого віку	
2.14.1	Кількість осіб похилого віку	7182
2.14.1.1	у віці 80 років і більше	308
2.14.2	Кількість одиноких осіб, які потребують стороннього догляду	1347

Отже, поточна ситуація щодо виявлених вразливих груп населення та тих, хто перебуває у СЖО виглядає таким чином:

Сім'ї з дітьми, які перебувають у СЖО – станом на 01.01.2024 року у Володимирському центрі соціальних служб на обліку перебувало 59 сімей, в яких виховується 129 дітей. Всі сім'ї, які опинилися в СЖО, отримують соціальні послуги; державну соціальну допомогу отримують 180 сімей, що належать до категорії малозабезпечених.

За 2023 рік було складено 60 адміністративних протоколів на батьків / осіб, які їх замінюють, за ухилення від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей. Крім того, у 22 сім'ях діти систематично самовільно залишають місце проживання батьків та не відвідують заклад освіти.

У громаді 622 сім'ї з дітьми, члени яких мають інвалідність. Серед них 230 сімей, у яких діти мають інвалідність.

Станом на 01.01.2024 року у Володимир-Волинській ТГ проживає 2130 осіб з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією росії проти України, з них 7 осіб є безробітними (зареєстровані в центрі зайнятості). У 89 дітей батько/мати загинули внаслідок бойових дій із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації.

Внутрішньо переміщені сім'ї (далі ВПО) – в громаді проживає 2973 особи з різних областей України, з них 818 дітей, всі діти на території громади охоплені освітніми послугами (див Додаток 1).

Кількість постраждалих внаслідок пожеж, стихійних лих, катастроф, бойових дій, терактів, збройних конфліктів, тимчасової окупації населених пунктів – 2988 осіб.

У територіальній громаді проживає 111 осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них 7 осіб, які не навчаються і не є працевлаштованими, ще 2 осіб не мають власного впорядкованого житла.

Зареєстровано 94 особи, які постраждали від домашнього насильства, переважно це жінки (77 осіб) та 11 дітей.

На обліку уповноваженого органу з питань пробації перебуває 61 особа, з них одна неповнолітня.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування – всього на обліку у ССД перебуває 41 дитина в СЖО, 111 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них 103 дітей-сиріт та 8 дітей, позбавлених батьківського піклування. Згідно з отриманими даними, щодо дітей означених категорій 5 осіб влаштовано у заклади інституційного догляду та виховання дітей на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень), 12 дітей

виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу; 67 дітей перебувають під опікою/піклуванням; 19 – влаштовано до малих групових будинків.

Діти з інвалідністю та /або обмеженнями життєдіяльності – за отриманою інформацією у громаді проживає 211 дітей з інвалідністю (без підгрупи).

Діти з особливими освітніми потребами – у громаді 218 дітей мають особливі освітні потреби, з них: 113 дітей дошкільного віку (44 дитини відвідують інклюзивні групи закладів дошкільної освіти, 69 – спеціальні групи) та 105 дітей шкільного віку (44 дитини навчаються в інклюзивних класах, 29 – за індивідуальною формою навчання). 2 дітям рекомендовано отримання соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання. 222 дітей отримують реабілітаційні послуги – 23 дитини з інвалідністю підгрупи А, 119 дітей з інвалідністю (без підгрупи).

Кількість ВІЛ-інфікованих осіб на території громади становить 96 осіб (59 чоловіків, 37 жінок), з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин – 1076 осіб.

У громаді проживає 3219 повнолітніх осіб з інвалідністю. З них 1581 жінка (39 осіб – з інвалідністю I групи підгрупи А; 84 особи – з інвалідністю I групи підгрупи В; 600 осіб – з інвалідністю II групи; 828 осіб – з інвалідністю III групи) та 1638 чоловіків (156 осіб – з інвалідністю I групи підгрупи А; 0 осіб – з інвалідністю I групи підгрупи В; 606 осіб – з інвалідністю II групи; 876 осіб – з інвалідністю III групи). Кількість осіб з інвалідністю віком від 18 до 35 років становить 165 осіб (61 – чоловіки, 104 – жінки).

У Володимир-Волинській територіальній громаді проживає 7182 особи похилого віку, з них 308 осіб віком 80 років і старше. Серед людей похилого віку з руховою активністю IV, V групи – 382 особи. Стороннього догляду потребує 1347 одиноких осіб.

Більш детальну інформацію про кількість осіб серед вразливих категорій населення можна переглянути у Додатку 1.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Чинниками, що зумовлюють складні життєві обставини в Володимирській територіальній громаді є велика кількість внутрішньо-переміщених осіб, високий рівень інвалідності та захворювання населення, збільшення чисельності осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах, людей похилого віку, які потребують стороннього догляду, створення безбар'єрного середовища та ін. Проблемою є низький виховний потенціал сімей, що опинилися у СЖО та їх небажання змінюватися; ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, пов'язаних із вихованням дитини. Через війну в Україні у громаді збільшилася кількість ВПО, які постраждали від бойових дій та тимчасової окупації та кількість сімей військовослужбовців, ветеранів війни, загиблих у війні.

Серед чинників, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини є неспроможність громади надавати якісні соціальні послуги через недостатню кількість фахівців і низький рівень фінансування.

2.3. Стан охоплення соціальними послугами вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Що стосується отримувачів соціальних послуг та потенційних отримувачів, то кількість осіб/сімей, які є потенційними отримувачами соціальних послуг – це сума кількості осіб/сімей з числа вразливих груп населення територіальної громади, яким за результатами

оцінювання потреб особи/сім'ї зроблено висновок про необхідність надання відповідної соціальної послуги протягом звітного періоду (у випадках, коли законодавство не передбачає оцінювання потреб, враховують кількість осіб/сімей щодо яких надійшли звернення /повідомлення про потребу в соціальній послугі) та кількість осіб/сімей які отримують (продовжують) отримувати соціальні послуги у звітному календарному році.³

На жаль, дані, надані громадою у Додатку 3.1., не дозволяють проаналізувати інформацію за цим показником (див. Додаток 3.1).

За результатами опитування, враховуючи думку респондентів, найбільшу потребу в організації соціальних послуг мають такі категорії: сім'ї ВПО, сім'ї у СЖО, сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю, одинокі люди похилого віку. Особливо потребують психологічної допомоги і підтримки військовослужбовці, ветерани та їх сім'ї, а також сім'ї, які пережили втрату. У Таблиці 2 можна розглянути кількість потенційних отримувачів послуг у цих та інших категоріях у громаді станом на 1 січня 2024 року.

Кількість осіб, які зверталися за соціальними послугами та отримали їх, можна побачити у Таблиці 3.

Таблиця 3

Дані щодо забезпечення соціальними послугами осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах

№	Дані щодо осіб/сімей	Кількість осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення (додаток 1 до Порядку)	Кількість осіб, які зверталися щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах у звітному періоді (попередній календарний рік)*	Кількість осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб особи/сім'ї зроблено висновок про потребу в наданні соціальних послуг у звітному періоді (попередній календарний рік)*	З них кількість осіб/сімей, які отримували соціальні послуги у звітному періоді (попередній календарний рік)*	Кількість осіб/сімей, які не отримували соціальні послуги у звітному періоді (різниця між даними граф 5 та 6)
1	2	3	4	5	6	7
Особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах						
1	Безробітні (zareєстровані в центрі зайнятості особи)	704	704	704	704	0
2	Внутрішньо переміщені особи	2973	1853	1853	1853	0
3	Сім'ї, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	180	180	180	180	0
4	Сім'ї, члени яких мають інвалідність	622	612	612	612	0
4.1	з них з дітьми з інвалідністю	220	220	220	220	0

³ Додаток 3.2 Проекту Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах

6	Сім'ї, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні	21	21	21	21	0
7	Неповнолітні одинокі матері (батьки)	1	1	1	1	0
8	Сім'ї, в яких дітей відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду	1	1	1	1	0
8.1	в них дітей	5	5	5	5	0
12	Сім'ї, дітей з яких влаштовано до закладів інституційного догляду та виховання дітей	3	3	3	3	0
13	Особи, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією	15	15	15	15	0
14	Особи з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Україні, брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України	77	24	24	24	33
15	Особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді	43	43	43	43	0
16	Жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини	0	0	0	0	0

17	ВІЛ-інфіковані особи, з них:	96	96	96	96	0
18	Особи, хворі на туберкульоз, з них:	8	8	8	8	0
19	Особи з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин, з них:	1076	1076	1076	1076	0
21	Особи, які постраждали від домашнього насилюства, з них:	94	94	94	94	0
21.1	діти	11	11	11	11	0
23	Особи, які постраждали від торгівлі людьми, з них:	1	1	1	1	0
24	Особи, звільнені з місць позбавлення волі, з них:	6	6	6	6	0
25	Особи, які перебувають на обліку органу пробації, з них:	54	54	54	54	0
27	Повнолітні недієздатні особи, яким не призначено опікуна	2	2	2	2	0
Діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах						
30	Діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах, з них:	41	41	41	41	0
30.2	діти, які вчинили самогубство або його спробу	3	3	3	3	0
30.3	діти, які зазнали жорстокого поводження	7	7	7	7	0
30.5	діти, яких відмовилися забрати з пологового будинку та інших закладів охорони здоров'я	1	1	1	1	0
31	Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, з них:	90	90	90	90	0

31.1	влаштовані на цілодобове перебування до закладів інституційного догляду та виховання незалежно від типу, форми власності та підпорядкування	5	5	5	5	0
31.2	виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу	21	21	21	21	0
31.3	перебувають під опікою/піклуванням	76	76	76	76	0
32	Сім'ї, дітей з яких влаштовано в патронатні сім'ї протягом звітного періоду	2	2	2	2	0
32.1	Діти, влаштовані в сім'ї патронатних вихователів протягом звітного періоду	6	6	6	6	0
33	Діти, батьки яких (особи, які їх замінюють) ухиляються від виконання своїх обов'язків	18	18	18	18	0
34	Сім'ї, в яких діти систематично самовільно залишають місце проживання	6	6	6	6	0
35	Сім'ї, в яких діти систематично без поважних причин не відвідують заклади освіти	22	22	22	22	0
Особи з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами, яким не встановлено інвалідність						
35	Діти з особливими освітніми потребами	222	222	222	222	0
36	Діти з інвалідністю, з них:	211	211	211	211	0
36.1	підгрупи А	2	2	2	2	0
36.2	причиною інвалідності яких є розлади психіки та поведінки	47	47	47	47	0
36.3	причиною інвалідності яких є хвороби вуха та соскоподібного відростка, що супроводжуються порушенням слуху	9	9	9	9	0

36.4	причиною інвалідності яких є хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини, що супроводжуються порушенням рухової активності	12	12	12	12	0
36.5	причиною інвалідності яких є хвороби ока та його придаткового апарату, що супроводжуються порушенням зору	2	2	2	2	0
37	Діти з тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами (в тому числі до встановлення інвалідності)	2	2	2	2	0
39	Повнолітні особи з інвалідністю, з них:	3219	3219	3219	3219	0
39.1	з інвалідністю I групи підгрупи А	309	309	309	309	0
39.2	з інвалідністю I групи підгрупи Б	84	84	84	84	0
39.3	з інвалідністю II групи	1206	1206	1206	1206	0
39.4	з інвалідністю III групи	1704	1704	1704	1704	0
Особі похилого віку						
40	Особі похилого віку, з них:	7182	7182	7182	7182	0
40.1	у віці 80 років і більше	308	308	308	308	0
40.2	з IV, V групою рухової активності	382	382	382	382	0
40.3	з розладами психіки та поведінки	0	0	0	0	0
41	Одинокі особи, які потребують допомоги у веденні домашнього господарства	302	302	302	302	0
42	Одинокі особи, які потребують стороннього догляду	1347	1347	1347	1347	0
43	Повнолітні особи, які потребують паліативної допомоги	0	0	0	0	0

Як показано в Таблиці 3, відсоток звернень для отримання соціальних послуг та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах є достатньо високим. Серед внутрішньо переміщених осіб 1853 осіб; 612 сімей, члени яких мають інвалідність 77 осіб з числа учасників антитерористичної операції; 90 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Повністю охоплені соціальними послугами у громаді безробітні (704), сім'ї, які отримують державну соціальну допомогу як малозабезпечені (180), 211 дітей та 3219 повнолітніх осіб з інвалідністю; 7182 особи похилого віку; 15 осіб, яким завдано шкоди через пожежі, стихійні лиха, катастрофи; особи, які постраждали від домашнього насилля (94). Також дані свідчать про те, що всі соціальні послуги, за якими зверталися жителі громади, були забезпечені.

За результатами аналізу інформації варто зазначити, що у Володимир-Волинській ТГ першочергового надання соціальних послуг потребують ветерани та їх сім'ї, військовослужбовці. «У нашій громаді є велика кількість військових з'єднань. Багато військовослужбовців звільнилися зі служби за станом здоров'я. Було прийнято рішення про будівництво реабілітаційного центру, розроблено проєктно-кошторисну документацію, відділено кошти з місцевого бюджету (більше 100 мільйонів), подали грантову заявку»⁴. «Першочергово організації соціальних послуг потребують сім'ї, що опинилися в складних життєвих обставинах (на сьогодні в центрі соціальних служб на обліку перебуває 86 сімей), оскільки тут є не лише великий ризик соціального сирітства, а й загроза життю та здоров'ю дитини. Також сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю (не вистачає фахівців для роботи з цією категорією)»⁵.

На основі аналізу інформації, отриманої під час обговорень у фокус-групі учасники відзначили такі отримані види послуг: консультування, інформування, натуральна допомога, соціальний супровід. Необхідні їм послуги включають супровід під час інклюзивного навчання, денний догляд за дітьми з інвалідністю, медіація, соціальний супровід⁶. «Не вистачає супроводу під час інклюзивного навчання, потрібен денний догляд для дітей з інвалідністю, приміщення, в якому ми зараз працюємо, може бути місцем для надання цієї послуги. Послуги раннього втручання немає, але існує потреба у її створенні. У громаді проживає понад 200 людей з інвалідністю»⁴.

За словами інтерв'юерів, означеним категоріям надаються послуги, відповідно до їх потреб, зокрема:

- сім'я, яка перебуває у складних життєвих обставинах (СЖО): екстрене кризове втручання, натуральна допомога;

- сім'я, яка виховує дитину/дітей з інвалідністю: представництво інтересів, консультування;

- багатодітна сім'я: представництво інтересів, матеріальна допомога;

- сімейна форма виховання: в області є 1 патронатна сім'я. Продовжуємо активний пошук кандидатів для патронатних сімей;

- одинокі батьки: консультування;

- батьки, які мають загрозу позбавлення батьківських прав: надаємо спектр соціальних послуг для мінімізації складних життєвих обставин або повного їх подолання;

- сім'я, дитина/діти якої навчаються в інтернатних закладах: було повернуто 9 дітей з інтернатних закладів. Приділяється значна увага цим сім'ям (4 сім'ї);

- внутрішньо переміщені особи (ВПО): відповідно до звернень – психологічна допомога, інформування, натуральна допомога. Особливо увага до СЖО, сімей, в яких є діти з ООП;

- ветерани, члени сімей ветеранів: відкрився хаб для роботи з ветеранами, в якому працюють кваліфіковані психологи, ветерани дуже зацікавлені в отриманні цих послугах;

⁴ Цитата інтерв'ю із заступником начальника управління соціальної політики виконавчого комітету Володимирської міської ради.

⁵ Цитата інтерв'ю з директором Володимирського центру соціальних служб.

⁶ Цитата зі звіту проведення опитування жителів з числа вразливих категорій населення Володимирської міської територіальної громади.

- військовослужбовці і члени сімей військовослужбовців: підтвердження статусу, працюємо відповідно до конкретних потреб, є проблема домашнього насильства, зловживання алкогольними напоями. Допомоги потребує як жертва, так і кривдник.

3. ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПОТРЕБИ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ ЖИТЕЛІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ З ЧИСЛА ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ, ОСІБ/СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

3.1. Основні соціальні проблеми, актуальні для територіальної громади

За результатами аналізу інформації, поданої в Додатку 1, 3, даних, отриманих під час проведення фокус-груп з отримувачами та інтерв'ю з надавачами можна зробити висновок про наявність у ТГ соціальних проблем, які узагальнено варто представити у звіті. Зокрема, основними соціальними проблемами громади є: вживання психоактивних речовин (алкоголю та наркотиків); домашнє насильство, в тому числі і психологічне насильство над дітьми; інвалідність серед дитячого та дорослого населення; обмеження доступу до соціальних послуг через недостатню поінформованість населення про самі послуги та через відсутність безбар'єрного середовища для маломобільних груп; обмежений доступ до необхідних послуг для сімей, які виховують дітей з інвалідністю, молоді з інвалідністю, людей похилого віку з інвалідністю, оскільки вони відсутні у громаді; обмежений доступ до соціальних послуг сімей військовослужбовців, оскільки вони недоступні у громаді; обмежений доступ до соціальних послуг сімейних форм виховання, оскільки вони недоступні у громаді; обмежений доступ до соціальних послуг дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування через відсутність їх у громаді; обмежений доступ до фахівців спеціальної та інклюзивної освіти через відсутність їх у громаді; безробіття; малозабезпеченість сімей;

Громада неспроможна охопити соціальними послугами найбільш вразливі категорії населення. Існує нагальна потреба у розвитку таких соціальних послуг як денний догляд для дітей з інвалідністю, денний догляд для дорослих осіб з інвалідністю та облаштування приміщення для їх надання, розвиток сімейних форм виховання (насамперед, патронатні сім'ї). Громаді необхідна послуга супроводу під час інклюзивного навчання. Потрібно збільшити штат надавачів соціальних послуг (соціальних працівників, психологів) для роботи з військовослужбовцями, ветеранами та їх сім'ями. Також громада потребує послуги «соціальне таксі».

Варто зазначити, що для об'єктивного визначення чинники, які зумовлюють ситуацію потрапляння у СЖО, необхідно вести окрему статистику щодо цільових груп осіб/сімей.

3.2. Можливі шляхи розв'язання існуючих соціальних проблем

Для вирішення вищезгаданих соціальних проблем необхідно:

1. Впровадити послугу соціальної профілактики, розробити та реалізувати програму профілактики вживання психоактивних речовин за підтримки закладів освіти, органів пробації, поліції та недержавних організацій.

2. Активізувати діяльність мобільної бригади щодо попередження та протидії домашньому насильству, інформувати населення про види домашнього насильства та методи покарання за його вчинення. Посилити роботу служб у справах дітей щодо раннього виявлення випадків домашнього насильства стосовно над дітьми та захисту їхніх прав.

3. Працевлаштувати фахівця з раннього втручання та консультанта у Володимирський ІРЦ, щоб забезпечити раннє виявлення дітей з порушеннями психофізичного розвитку, профілактику інвалідизації у цих дітей, а також доступ до корекційно-розвиткових та реабілітаційних послуг і засобів реабілітації.

4. Організувати надання соціальних, реабілітаційних та медичних послуг для дітей та дорослих осіб з інвалідністю;
5. Розробити систему інформування населення про соціальні послуги через налагодження мережі контактів між активним населенням громади, представниками органів місцевого самоврядування, працівниками суб'єктів комунальної форми власності, бізнесом;
6. Створити безбар'єрне середовище на території громади та забезпечити доступ маломобільних груп до установ комунальної форми власності;
7. Організувати надання соціальних послуг, функціонування груп взаємопідтримки та допомоги для сімей військовослужбовців у громаді відповідно до їх запитів;
8. Розвивати сімейні форми виховання (сімейний патронат) для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
9. Забезпечити дітей з ООП освітніми, корекційно-розвитковими, психологічними, соціальними послугами у ТГ; працевлаштувати вчителів-логопедів, сурдопедагога у закладах освіти ТГ;
10. Інформувати населення про перспективи працевлаштування на вакантні посади, інформувати бізнес про можливості створення робочих місць для осіб з інвалідністю, інформування цільові групи щодо започаткування власного бізнесу за кошти державного бюджету та донорів;
11. Налагодити співпрацю із сусідніми ТГ задля співфінансування або закупівлі соціальних послуг, визначених в результаті оцінки потреб жителів Володимирської ТГ та тих, які наразі не рентабельно розвивати в ТГ або для них не має ресурсу у ТГ.

4. СТАН СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ І ПОТРЕБИ ДЛЯ ЇЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

4.1. Наявні ресурси

Перелік надавачів соціальних послуг

У Реєстрі надавачів соціальних послуг (далі – Реєстр), розміщеному на сайті Міністерства соціальної політики України⁷ зареєстровано установи, які надають соціальні послуги на території Володимир-Волинської ТГ. До переліку надавачів соціальних послуг увійшли комунальні та державні установи, громадські організації:

- Володимирський центр соціальних служб;
- Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Володимирської міської ради;
- Волинський обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Володимирський центр соціальних служб надає соціальні послуги таким категоріям осіб/сімей: діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, особи похилого віку, постраждалі від торгівлі людьми, постраждалі від жорстокого поводження та насильства, постраждалі від збройних конфліктів та тимчасової окупації, внутрішньо переміщені сім'ї (особи), одинока матір, сім'ї, в яких батьки або особи, які їх замінюють ухиляються від своїх обов'язків, пов'язаних із вихованням дитини, сім'ї, члени яких перебувають у конфлікті з законом, сім'ї, в яких один чи кілька членів мають інвалідність, сім'ї опікунів, піклувальників, прийомні сім'ї, ДБСТ, сім'ї патронатних вихователів, особи з числа дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, сім'ї, яким призначена державна допомога при народженні дитини.

⁷ <https://www.msp.gov.ua/content/reestr-nadavachiv-socialnih-poslug.html>

Володимирський центр соціальних служб надає такі соціальні послуги: соціальна адаптація; соціальна інтеграція та реінтеграція; екстрене (кризове втручання); консультування; соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають в складних життєвих обставинах; соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування; представництво інтересів; посередництво (медіації), соціальна профілактика, інформування, психологічна допомога, налагодження зв'язків з членами родини, громадою; натуральна допомога; сприяння в оформленні/відновленні документів.

Керівник центру соціальних служб проходить навчання з посередництва (медіації) в рамках проєкту ЮНІСЕФ⁸.

Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Володимирської міської ради надає соціальні послуги таким категоріям осіб/сімей: особи з інвалідністю (старше 18 років), особи з частковою або повною втратою рухової активності, пам'яті, особи з невиліковними хворобами, хворобами, що потребують тривалого лікування (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більше як чотири місяці), особи з психічними та поведінковими розладами, поведінка та стан яких не становить загрози суспільству, особи, які перебувають у складних життєвих обставинах у зв'язку з безробіттям і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, особи, яким завдано шкоди стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією (і мають на своєму утриманні неповнолітніх дітей, дітей з інвалідністю, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю), особи, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, внутрішньо переміщеним особам, особам похилого віку.

Перелік соціальних послуг, що надає Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг): догляд вдома, догляд стаціонарний, натуральна допомога, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, екстрене (кризове втручання), представництво інтересів, посередництво, медіація, соціальна профілактика, консультування, інформування, транспортні послуги.

Окрім цього Територіальний центр соціального обслуговування надає послугу «Університет III віку», допомога в організації денної зайнятості та дозвілля, комплекс соціально-побутових послуг мультидисциплінарної команди (придбання та доставка продуктів харчування, медикаментів, перукарські послуги, профілактичні масажі та санітарно-гігієнічні послуги, роботи на присадибній ділянці, розпилювання дров, надання консультацій та порад тощо), участь у клубах за інтересами, інформаційні послуги.

Соціальні послуги, яких не вистачає: супровід під час інклюзивного навчання, денний догляд для осіб з інвалідністю (дітей і дорослих осіб). Ми тісно співпрацюємо з ГО «Берег надії», яка опікується дітьми з інвалідністю. Наш психолог проводить там тренінги, а ми організовуємо групи взаємопідтримки для матерів цих дітей⁹.

Волинський обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування надає соціальні послуги таким категоріям населення: діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи з інвалідністю, діти з інвалідністю, особи похилого віку.

⁸ Цитата зі Звіту опитування представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг у Володимирській територіальній громаді

⁹ Цитата зі Звіту опитування представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг у Володимирській територіальній громаді

Перелік соціальних послуг, що забезпечуються надавачем: транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок), соціальна інтеграція та реінтеграція, екстрене (кризове) втручання.

У громаді соціальні послуги надають ГО «Ветеранхаб» – допомога та захист інтересів захисників та ветеранів; ГО «Стимул-осіб з інвалідністю» – сприяння соціалізації людей з інвалідністю; ГО «Володимир-Волинська міська організація осіб з інвалідністю» – допомога та підтримка осіб з інвалідністю; ГО «Ветеранів учасників та інвалідів АТО» – надання соціальної допомоги учасникам та інвалідам АТО; ГО «Берег надії» – розвиток дітей з інвалідністю від 16 років; БФ «Матері Божої неустанної помочі» – підтримка вразливої категорії населення; ГО «Волинські берегині» – підтримка членів родин загиблих захисників; ГО «Крила матері» – волонтерська допомога; ГО «Жінка за життя» – допомога та підтримка дітей, в тому числі позбавлених батьківського піклування; Володимир-Волинська районна організація товариства Червоного Хреста України – захист життя людини, попередження та полегшення людських страждань під час збройних конфліктів; ГО «Внутрішньо переміщені особи України» – інтеграція, реалізація та захист законних інтересів ВПО.

Кадрове забезпечення

У Володимир-Волинській територіальній громаді найактуальнішим є питання, що стосується кадрового забезпечення. Так, відповідно до методичних рекомендацій Мінсоцполітики¹⁰, у громадах чисельністю понад 10 тисяч населення, кількість фахівців із соціальної роботи має становити з розрахунку 1 ФСР на 2,5 тис. мешканців. Таким чином, у Володимирській територіальній громаді має працювати 17 фахівців соціальної роботи, до повноважень яких входить: оцінка потреб у соціальних послугах сімей, дітей та молоді; планування соціальної роботи, надання соціальних послуг, соціальної допомоги, визначення методів соціальної роботи; надання соціальних послуг; представлення інтересів отримувача соціальних послуг в установах та організаціях; інші згідно закону.

Натомість за результатами опитування та аналізу Додатку 2 встановлено, що в досліджуваній громаді станом на 2024 рік у штаті комунальних надавачів соціальних послуг нараховується 63,5 штатних одиниць, з яких зайнято 61. З числа зайнятих працівників 9,5 ставки адміністративного персоналу, 34 – працівники, які надають соціальні послуги, з них: 3 ставки – фахівці із соціальної роботи, 2 – соціальні працівники, 29 соціальних робітників, 3 штатні одиниці – залучені фахівці в рамках проєкту з ЮНІСЕФ. Більш детальні відомості про кадрове забезпечення подано у додатку 4.

У громаді не вистачає фахівців спеціальної та інклюзивної освіти (вчитель-логопед, вчитель-дефектолог, сурдопедагог, фізичний терапевт, вчитель-реабілітолог), реабілітаційних послуг (ерготерапевт, лікар-фізіотерапевт). Це підтверджують кількісні дані, зібрані в ТГ і висвітлені у таблиці 2 (значна кількість осіб з інвалідністю), а також дані, отримані під час проведення фокус-груп із отримувачами соціальних послуг в ТГ. Зокрема, за словами учасника фокус-групи «необхідно збільшити кількість фахівців, які надають соціальні послуги»¹¹. Такої ж думки і надавачі соціальних послуг: «У громаді недостатньо психологів, також необхідні додаткові ставки фахівців соціальної роботи. Особливо гостро ця проблема постає в умовах сьогодення, коли щодня збільшується кількість ВПО, ветеранів війни, військовослужбовців, загиблих воїнів»¹².

Доступність соціальних послуг

У Володимир-Волинській міській територіальній громаді великого значення надають забезпеченню доступності соціальних послуг. У трьох будівлях розташовані установи для

¹⁰ <https://www.msp.gov.ua/files/deinst/metod/282.pdf>

¹¹ Цитата зі звіту проведення опитування жителів з числа вразливих категорій населення Володимирської міської територіальної громади

надання соціальних послуг. Одна повністю відповідає ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», а дві – частково. Ці характеристики включають наявність пандусів, широкі дверні прорізи, доступні санітарні вузли та інші архітектурні адаптації. Такі заходи не тільки забезпечують безперешкодний доступ для всіх категорій населення, але й підвищують рівень комфорту та безпеки для кожного.

В одному приміщенні знаходяться центр соціальних служб та служба справ дітей і управління соціальною політикою. За підтримки ЮНІСЕФ заплановано ремонт, на першому поверсі буде розміщено денний догляд, на другому – установи, які надають соціальні послуги. Є рецепція та кнопка виклику. Територіальний центр розташований приблизно за 500 метрів від цих установ. Одним з перевізників закуплено нові автобуси з підйомниками. Місто активно розвивається в цьому напрямку, щоб забезпечити доступність¹².

На жаль, не всі види соціальних послуг доступні у громаді: немає послуг денний догляд за дітьми з інвалідністю, раннє втручання, переклад жестовою мовою, соціально-психологічна реабілітація тощо, також недостатнім є покриття послуг та поінформованість населення про можливості їх отримання.

4.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Під час проведення опитування респондентів з числа цільових груп було встановлено, що основними каналами комунікації для інформування жителів про соціальні послуги у Володимирській територіальній громаді є сайт громади¹³, ФБ-сторінка¹⁴, вайбер-групи. Володимирський центр соціальних послуг має сторінку на сайті Володимирської ради¹⁵, центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді має ФБ-сторінку¹⁶.

На сайтах міської ради і Територіального центру є опитувальник, який дозволяє моніторити запити населення, визначати потребу в нових послугах, виявляти проблеми¹⁴.

Громадська організація «Берег надії» має власні канали комунікації, які активно поширюють інформацію про соціальні послуги в громаді. ГО має свою сторінку в соціальних мережах¹⁷ та свою цільову аудиторію (діти з інвалідністю).

Представники органів місцевого самоврядування та надавачі соціальних послуг у Володимирській територіальній громаді організовують систематичні робочі зустрічі, круглі столи, внутрішні групи (вайбер, телеграм), розробляють буклети, листівки.

За словами жителів, більшість інформації вони отримують із соціальних мереж або переказують одне одному¹⁸.

Результати опитування показали, що деяким респондентам, особливо з числа ВПО, сімей, які виховують дітей з інвалідністю, особам з інвалідністю, сімей військовослужбовців потрібна інформація про отримання соціальних допомог, пільг, пенсій, освітніх, дозвілєвих, медичних, реабілітаційних послуг, оздоровлення¹⁸.

¹² Цитата зі Звіту опитування представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг у Володимирській територіальній громаді

¹³ <https://volodymyrrada.gov.ua/>

¹⁴ https://www.facebook.com/official.VMR/?locale=ru_RU

¹⁵ olodymyrrada.gov.ua/zaklady-sotsialnogo-zahystu-naselennya-mista/volodymyr-volynskij-miskij-czentr-soczialnyh-sluzhb-sim-yi-ditej-ta-molodi/

¹⁶ facebook.com/p/Володимир-Волинський-центр-соціальних-служб-для-сімї-дітей-та-молоді-100078681092805/

¹⁷ <https://www.facebook.com/bugorgua/videos/1550319675539323>

¹⁸ Цитата зі звіту проведення опитування жителів з числа вразливих категорій населення Володимирської міської територіальної громади

4.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

За результатами аналізу оцінювання організаційної спроможності Володимир-Волинської міської територіальної громади (див. Додаток 4) можна стверджувати, що відділ соціального захисту населення є розпорядником коштів місцевого бюджету. Також встановлено, що у 2023 році проводився моніторинг забезпечення та оцінка якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти, про те охоплено лише окремі їх види.

Обсяг коштів, залучених надавачами соціальних послуг комунального сектору за надані соціальні послуги на платній основі становить: у 2021 р. – 76,2 тис.грн (3 % від загального обсягу видатків); 2022 р. – 132,8 тис.грн (15 %); 2023 р. – 142,8 тис.грн (5 %).

Володимир-Волинською міською ТГ укладено меморандуми і договори з іншими територіальними громадами: ЦСС підписав меморандуми з Затурцівською та Зимнівською громадами про надання психологічних послуг, реабілітаційних послуг для дітей з інвалідністю на базі ІРЦ. Водночас Зимнівська ТГ надає платні послуги –притулок для осіб, які зазнали домашнього насилля тощо¹⁰.

Громада має стратегію розвитку, затверджену рішення міської ради від 04.06.2021 р. №7/19 "Про внесення змін та доповнень до Стратегії розвитку м. Володимира-Волинського на 2017-2027 роки, зі змінами та доповненнями». До аналітичної частини стратегії розвитку територіальної громади включено результати визначення потреб населення у соціальних послугах, стратегія містить оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг; систему показників для моніторингу, однак для реалізації завдань не передбачено фінансових ресурсів. Також затверджені середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо).

Затверджено Програму безбар'єрності Володимир-Волинської МТГ на 2022-2025 роки (рішення міської ради №12/17 від 23.12.2021р.), яка включає заходи освітньої, культурної, архітектурної, інфраструктурної, соціальної та інформаційної безбар'єрності. Відповідно до затверджених заходів, що стосуються створення освітньої безбар'єрності, до 2025 року (включно) заплановано проведення комплексу робіт з облаштування безбар'єрного простору в усіх навчальних закладів громади (не менше двох шкіл в рік): облаштування безперешкодного доїзду до школи (доріжка, тротуар, спуски), встановлення пандусу, порогів та дверей, забезпечення доступності до туалетної кімнати, облаштування ресурсної кімнати, забезпечення матеріально-технічної бази для проведення занять з дітьми з особливими освітніми потребами та проведення навчання для працівників закладу¹⁹. Однак у зв'язку із введенням у країні воєнного стану, у 2023 році жодні заходи для реалізації проєкту не проводились.

Рішення № 19/6 від 02.12.2022 р. затверджено програму економічного, соціального та культурного розвитку Володимир-Волинської міської територіальної громади на 2023-2025 роки. Крім того, затверджено звіти про виконання середньострокових прогностичних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року.

Затверджено прогноз місцевого бюджету, у якому виокремлено видатки на соціальні послуги. У прогнозі здебільшого враховано потреби у ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб

¹⁹ <https://volodymyrrada.golos.net.ua/files/pdf/1835.pdf>

населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогнозних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади.

Члени робочої групи брали участь у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на звітний рік. У проєкті місцевого бюджету враховано пропозиції робочої групи щодо спрямування коштів місцевих бюджетів на соціальні послуги. У звітному році опублікована інформація з питань місцевого бюджету в доступній формі для громадськості бюджету для громадян, містила інформацію про видатки на соціальні послуги: наведено інформацію про обсяг видатків, очікувані результати. Проводилися консультації з громадськістю щодо проєкту місцевого бюджету, водночас не застосовувався механізм громадського бюджету та/або проведення конкурсу громадських проєктів (ініціатив). Отже, комунікація органу місцевого самоврядування з громадою відбувається на належному рівні, вдосконалення потребують механізми залучення громадськості щодо управління видатками бюджету на соціальні послуги.

Громада бере участь у конкурсах для місцевого самоврядування. За звітний період було подано 12 заявок на участь в проєктах, спрямованих на розвиток соціальних послуг. Ці проєкти були успішно реалізовані за результатами конкурсу для місцевого самоврядування.

Варто зазначити, що для оцінювання організаційної спроможності територіальної громади забезпечувати населення соціальними послугами та формулювання пропозицій щодо удосконалення необхідно провести комплексний моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг, що надаються населенню за кошти місцевого бюджету, який до слова, у ТГ не проводився.

Щодо організаційної спроможності громади надавати соціальні послуги, визначені нормативно-правовими актами за звітний період, варто зазначити, що при відсутності достатньої кількості фахівців із соціальної роботи, приміщення та необхідного обладнання можна припустити, що надання послуг є недостатнім.

Для оцінки фінансової спроможності ТГ у сфері надання соціальних послуг, варто визначити вартість соціальної послуги та розрахувати кошторис для їх надання відповідно до потреб жителів громади. У перспективі варто апелювати до державних та недержавних структур з метою залучення коштів та матеріально-технічного забезпечення задля розвитку нових послуг у ТГ і посилення спроможності самої ТГ у сфері надання соціальних послуг.

5. ВИСНОВКИ ЩОДО ПРІОРИТЕТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ В СЕРЕДНЬОСТРОКОВІЙ І КОРОТКОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ З УРАХУВАННЯМ ВИЯВЛЕНИХ ПОТРЕБ ТА НАЯВНИХ РЕСУРСІВ

За результатами аналізу інформації, висвітленої у додатках, зібраної під час обговорень у фокус-групах з отримувачами та інтерв'ю з надавачами варто зробити такі висновки. Зокрема, у короткостроковій перспективі необхідно:

- переглянути функціонал суб'єктів у сфері надання соціальних послуг на предмет долученості до розбудови системи надання соціальних послуг у громаді; перезатвердити штатний розпис із врахуванням результатів оцінки потреб жителів Володимирської ТГ у соціальних послугах;

- розробити дієві механізми інформування населення про роботу установ, які надають соціальні послуги на території Володимирської ТГ;

- налагодити співпрацю із наявними у ТГ організаціями та установами для розбудови мережі закладів раннього виявлення сімей/осіб, які потребують підтримки та допомоги, соціальних послуг; кооперації та інтеграції зусиль та ресурсів у сфері надання соціальних послуг;

- вивчити спроможність сусідніх громад щодо розвитку мережі соціальних послуг та надавачів соціальних послуг та укласти з ними відповідні угоди, договори, меморандуми про співпрацю, співробітництво;

- залучити активних мешканців громади та бізнес до розбудови системи надання соціальних послуг в громаді;

У середньостроковій перспективі варто:

- завершити розробку проєктно-кошторисної документації для будівництва окремого корпусу відділення стаціонарного догляду та розпочати його;

- створити Центр надання соціальних послуг для покращення доступу мешканців до необхідної соціальної підтримки; визначити основні напрямки соціальних послуг, які надаватиме центр та покращувати якість життя вразливих груп населення.

- збільшити кількість працівників Володимирського центру соціальних служб, служби у справах дітей, Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), управління соціальної політики виконавчого комітету Володимирської міської ради;

- закласти у бюджет потребу у соціальних послугах громади;

- долучити донорські організації до посилення ресурсної спроможності ТГ у сфері надання соціальних послуг;

- залучити кошти державного бюджету, недержавного сектору до фінансування окремих соціальних послуг;

- напрацювати механізми соціального замовлення, співробітництва між сусідніми ТГ у плані розвитку та фінансування соціальних послуг;

- розвивати та залучати у сусідніх ТГ недержавних надавачів соціальних, реабілітаційних та корекційно-розвиткових послуг в ТГ;

- охопити соціальними послугами сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю, осіб з інвалідністю, сімейні форми виховання, осіб із залежностями, військовослужбовців, ветеранів та членів їх сімей;

- розвивати альтернативні форми сімейного догляду, раннє виявлення та раннє втручання, послуги з догляду;

- підвищувати батьківську компетентність, запобігати домашньому насильству;

- інформувати населення про соціальні гарантії, передбачені чинним законодавством окремим цільовим групам.

Першочергової організації соціальних послуг потребують сім'ї, в яких виховуються діти з інвалідністю (в громаді немає достатньої кількості реабілітаційних послуг та фахівців для роботи з цією категорією), сім'ї, що опинилися в складних життєвих обставинах (зараз в центрі соціальних служб на обліку перебуває 86 сімей), оскільки є не лише великий ризик соціального сирітства, а й існує загроза життю та здоров'ю дитини. Також ветерани війни та їх сім'ї, таких сімей у громаді з кожним днем стає більше і вони потребують різноманітної допомоги, насамперед психологічної. Для надання цієї послуги не вистачає фахівців (психологів)²⁰.

Громада має гостру потребу у розвитку таких соціальних послуг - денний догляд для дітей з інвалідністю, денний догляд для дорослих осіб з інвалідністю та облаштування приміщення для їх надання, розвиток сімейних форм виховання (насамперед, патронатні сім'ї). Громада потребує послуги супроводу під час інклюзивного навчання. Існує потреба у збільшенні штату надавачів соціальних послуг (соціальних працівників, психологів) для роботи з військовослужбовцями, ветеранами та їх сім'ями. Також громаді необхідна послуга «соціальне таксі».

²⁰ Цитата зі Звіту опитування представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг у Володимирській територіальній громаді

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ

6.1. Пріоритетні види соціальних послуг для жителів територіальної громади, в тому числі комплексні спеціалізовані соціальні послуги

За результатами оцінки потреб населення визначено такі пріоритетні види соціальних послуг, які варто розвивати у Володимирській територіальній громаді: денний догляд для дітей з інвалідністю, денний догляду для дорослих осіб з інвалідністю, раннє втручання, соціально-психологічна реабілітація, насамперед, для військовослужбовців та їхніх сімей, ветеранів та їхніх сімей, сімей загиблих військовослужбовців. Актуальною є послуга супроводу дітей під час інклюзивного навчання.

Громада потребує створення Центру інтегрованих соціальних послуг та розвитку кадрових ресурсів для створення нових соціальних послуг та вдосконалення рівня надання наявних.

Серед інших потреб в громаді варто забезпечити будівництво реабілітаційного центру. Прийнято відповідне рішення, розроблено проєктно-кошторисну документацію, відділено кошти з місцевого бюджету (більше 100 мільйонів), подано грантову заявку²¹.

6.2. Перелік соціальних послуг, потребу в яких територіальна громада забезпечити неспроможна, та можливі кроки для залучення додаткових ресурсів тощо

Наразі громада не може забезпечити надання вищезазначених послуг. Тому першочерговим завданням є посилення людського і фінансового потенціалу ТГ у сфері надання соціальних послуг. Крім того, громада неспроможна забезпечити необхідну соціальну інфраструктуру.

Громада повинна активніше працювати в напрямку пошуку нових ресурсів, в тому числі через співпрацю з міжнародними, неурядовими організаціями, сусідніми громадами.

Необхідно переглянути використання наявних ресурсів, необхідних для забезпечення потреб місцевого населення, збільшити обсяг видатків на соціальні послуги.

6.3. Рекомендації щодо організації надання/покращення/розвитку соціальних послуг

- Сприяти розвитку кадрового потенціалу надавачів соціальних послуг шляхом збільшення кількості штатних одиниць фахівців із соціальної роботи, психологів, міждисциплінарної команди фахівців для послуги раннього втручання тощо. Рекомендовано ввести до штату структурного підрозділу з питань соціального захисту населення виконавчого органу сільських, селищних, міських рад посаду соціального менеджера (у розрахунку 1 на 30 тис. мешканців).
- Збільшити матеріально-технічний потенціал суб'єктів системи надання соціальних послуг в ТГ, переглянути та оновити їх функціонал;
- Підсилити інформування населення про соціальні послуги через доступні канали для цільових груп; інформувати населення про соціальні гарантії від держави та міжнародних донорів для окремих цільових груп;
- Сприяти створенню Центру інтегрованих соціальних послуг, знайти відповідне приміщення та зробити його безбар'єрним для маломобільних груп;
- Забезпечити доступ до соціальних послуг доступними для маломобільних груп;

²¹ Цитата зі Звіту опитування представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг у Володимирській територіальній громаді

- Налагодити міжсекторальну, міжгалузеву та міждисциплінарну взаємодію в ТГ та за її межами;
- Налагодити механізм співфінансування надавачів соціальних послуг, соціального замовлення, закупівлі та надання послуг за диференційовану плату та за кошти юридичних і фізичних осіб, визначити та затвердити вартість соціальних послуг;
- Заохочувати створення або залучення недержавного надавача для забезпечення спеціалізованих та одиничних базових соціальних послуг;
- Розвивати сімейні форми виховання, послуги для сімейних форм, ветеранів та членів їх сімей, залежних осіб, дітей та осіб з інвалідністю;
- Вибудовувати фандрейзингову стратегію для посилення матеріально-технічної та фінансової спроможності суб'єктів системи надання соціальних послуг в ТГ;
- Сприяти розвитку та функціонуванню волонтерських груп та груп взаємопідтримки і допомоги.

6. ДОДАТКИ

1. Додаток 1. Дані щодо соціально-демографічної ситуації у територіальній громаді та кількості осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах.

2. Додаток 2. Узагальнені дані про надавачів соціальних послуг.

3. Додаток 3, таблиця 3.1. Дані щодо забезпечення соціальними послугами осіб/сімей з числа вразливих груп населення та тих, які перебувають у складних життєвих обставинах.

4. Додаток 3, таблиця 3.2. Дані щодо видів соціальних послуг, потребу в яких встановлено для осіб/сімей з числа вразливих груп населення та тих, які перебувають у складних життєвих обставинах.

5. Додаток 4. Інформація за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні соціальними послугами.

6. Звіт(и) за результатами опитувань, інтерв'ю, фокус-групи тощо.